เรื่อง : กรกัญญา อักษรเนียม
ข้อมูล : ดร.พิพัฒน์ วีระถาวร นายกกิตติมศักดิ์ สมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพไทย

เกษตรกรรมไทย ถึงเวลาเปลี่ยน เพื่ออนาคตที่ดีกว่า

เคหการเกษตรนำเสนอเรื่องนี้ผ่านมุมมองของ **ดร.พิพัฒน์ วีระถาวร** นายกกิตติมศักดิ์ สมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพไทย ปัจจุบันเป็นกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรและชีววิทยา และเป็นนักวิจัยในกลุ่ม Agribenchmark ซึ่งเป็นหน่วยงานนานาชาติที่เชื่อมโยงนักวิจัย นักวิชาการ ทั่วโลก ที่มีการศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลด้านการเกษตร การผลิต ต้นทุน วิเคราะห์ศักยภาพของพืชสำคัญๆ ทั่วโลก เช่น ข้าว สาลี ข้าวโพด ฝ้าย อ้อย/น้ำตาล ข้าว เป็นต้น โดย ดร.พิพัฒน์ วีระถาวร จบการศึกษาด้านเกษตร ทำงานวิจัยและพัฒนาในองค์กรภาครัฐ เอกชน ขนาดใหญ่ของประเทศ มีโอกาสไปศึกษาดูงาน บรรยายพิเศษ ประชุมวิชาการทั่วโลกบ่อยครั้ง ล่าสุดเข้าร่วมชมงานและบรรยายพิเศษในงาน Agri-technica 2015 ที่ประเทศเยอรมนี ทำให้เห็นโลกกว้างมีมุมมองด้านการเกษตรที่น่าสนใจยิ่ง

▲ ดร.พิพัฒน์ วีระถาวร นายกกิตติมศักดิ์ สมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพไทย นักวิจัยในกลุ่ม Agribenchmark

มองศักยภาพเกษตรไทย

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศในโลกที่มีศักยภาพด้านเกษตรกรรมที่สามารถผลิตผลผลิตการเกษตรที่เป็นอาหาร ได้ปริมาณมากและส่งออกเกิน 50% การจะรักษาศักยภาพนี้ให้ได้ยั่งยืนหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น สินค้านั้น ๆ พึ่งพาตลาดเดียวหรือไม่ อาทิ

- ข้าว พึ่งพาตลาดแอฟริกา
- ยาง ตลาดจีน
- มันสำปะหลัง ตลาดจีน
- ลำไย ตลาดจีน

ด้านเศรษฐศาสตร์ถือเป็นความสี่ยงหากตลาดหลักซึ่งเป็นตลาดเดียวนั้นมีการเปลี่ยนแปลงหรือถูกแย่ง เราจะทำอย่างไร?

- การแปรรูปมีหลายช่องทางหรือไม่ เช่น มันสำปะหลัง ทำแป้ง เอทานอล (ประเทศไทยยังไม่โตนัก) ต้องขยายงานวิจัยแปรรูปให้มากขึ้น มีการทำจริงจังและต่อเนื่องมากขึ้น
- มันสำปะหลัง ปลูกง่าย ใช้เทคโนโลยีไม่ซับซ้อนนัก ประเทศเพื่อนบ้านไทยทำได้เร็ว
- อ้อย/น้ำตาล ไทย มีเสถียรภาพมากกว่าหลายพืช เทคโนโลยี การจัดการ ระบบโรงงาน ชาวไร่ มีกฎหมายรองรับ เพื่อนบ้านตามหลังไทย ต้องใช้เวลาอีกสักระยะ ที่น่ากลัวและต้องจับตาคือนักลงทุนที่นำทั้งทุน เทคโนโลยีมาใช้ในประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้ร่นเวลาในการพัฒนาให้เก่งเร็วขึ้น
- ข้าวโพดไร่ ความสามารถในการแข่งขันของไทยลดลงมาก โดยมีผู้ผลิตรายใหญ่อย่างอเมริกา บราซิล

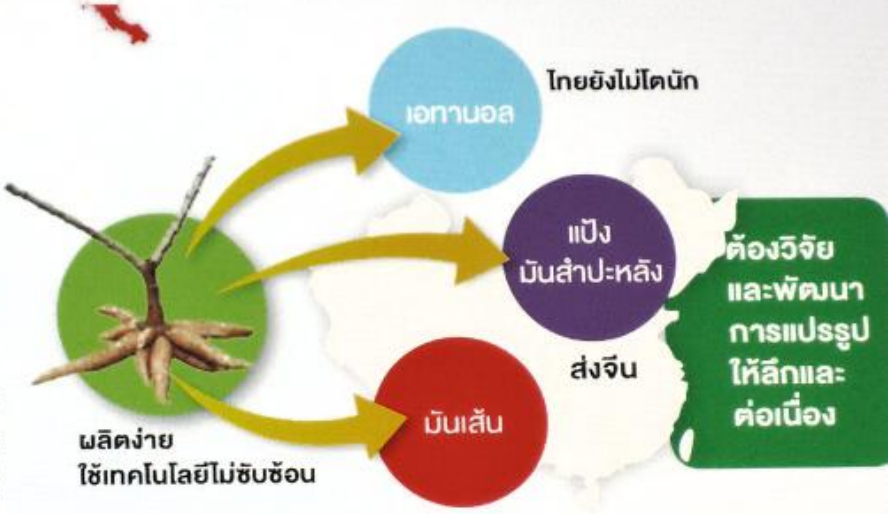

อ้อย/น้ำตาล ไทย มีเสถียรภาพดี
มีความลงตัวของการจัดการเทคโนโลยี โรงงานน้ำตาล
จับมือกับชาวไร่ มีพ.ร.บ.อ้อยและน้ำตาลฯ ควบคุม

จากงาน Agri-technica 2015 และ Hortica ที่เยอรมนีสู่เกษตรไทย ทำไมต้องเปลี่ยน

ประเทศไทยเกษตรกรรายย่อย พื้นที่ไม่ได้เป็นผืนเดียวกันทำให้การใช้ Smart technology ยุ่งยากพอสมควร จำเป็นต้องมีการรวมแปลงให้ใหญ่พอเหมาะขึ้น เพื่อให้มีการใช้เครื่องมือบางอย่างร่วมกัน สำหรับโรงงานน้ำตาลมีการรวบรวมพื้นที่ไว้นานแล้วจนมีขนาดใหญ่ผืนเดียวกัน จนทำให้เกิดการใช้เทคโนโลยีที่เรียกว่า Modern farm ที่มีการใช้เทคโนโลยีครบชุดตั้งแต่การไถระเบิดดินดาน การใช้เครื่องจักรเตรียมดินและจัดการแปลง โดยติดตั้งระบบนำทางจีพีเอส และเริ่มมีการแนะนำให้ชาวไร่อ้อยรวมกลุ่มกัน และใช้เครื่องจักรร่วมกัน เช่น รถตัดอ้อย เป็นต้น

- เครื่องจักรขนาดใหญ่ กลาง ส่วนใหญ่เป็นของยุโรป ส่วนจีน ญี่ปุ่นนำเครื่องจักรจัดแสดงมากขึ้น
- ใช้ Smart technology,Climate smart ช่วยตัดสินใจในการทำเกษตรให้แม่นยำขึ้น
- เกษตรกรเข้าถึงเทคโนโลยีได้ง่ายและสนใจจริง
- เกษตรกรจูงลูก ๆ มาชมเครื่องจักรกลเกษตร ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงและส่งต่อกิจการ
- มีการสาธิตการใช้เครื่องจักรทางการเกษตรครบวงจร ตั้งแต่ปลูกเก็บเกี่ยว ขนส่ง เป็นต้น
- ในยุโรป สหรัฐอเมริกา มีการใช้เครื่องจักรที่ควบคุมด้วยระบบจีพีเอส มานานแล้ว เทคโนโลยีก้าวหน้าไปมาก สำหรับประเทศไทยต้องมาดูว่าจะนำเทคโนโลยีนี้มาใช้ในระดับไหน อย่างไร

▲ ดร.พิพัฒน์ วีระถาวร บรรยายพิเศษในงาน Agri-technica 2015

▲ อุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลของไทยค่อนข้างมีเสถียรภาพ

การสูญเสียธาตุอาหารไปกับผลผลิต ยิ่งพืชให้ผลิตผลมากขึ้นเท่าไหร่ ดินสูญเสียธาตุอาหารมากขึ้นเท่านั้น โดยเฉพาะมันสำปะหลังที่การใส่ธาตุอาหารกลับคืนสู่ดินน้อยกว่าที่นำออกมาทำให้เกิดการเสื่อมโทรมของดิน ทั้งด้านฟิสิกส์และเคมีในดิน การบำรุงรักษาและการใช้ดินอย่างถูกต้องจึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก

- มันสำปะหลังเป็นพืชที่นำธาตุอาหารออกจากดินมากกว่าที่สุด มีไบโอแมสต่อพื้นที่น้อยที่สุด โดยอ้อยมีมากที่สุด รองลงมาคือ ข้าวโพด และมันสำปะหลัง
- ไทยส่งออกมันสำปะหลังมากขึ้นเท่าไร ยิ่งนำธาตุอาหารออกไปมากขึ้น ประกอบกับการทำเกษตรในประเทศไทยใส่ปุ๋ยน้อย ดังนั้น ปัญหาการทำเกษตรในระยะยาว คือ การใช้ปุ๋ยที่ถูกต้อง ควรใช้ตามค่าวิเคราะห์ดินและชุดดิน
- หลายประเทศมีการใช้สมาร์ทเทคโนโลยี เช่น ประเทศญี่ปุ่น เมื่อขับเครื่องจักรผ่านบริเวณไหนรู้เลยว่าพืชบริเวณนั้นมีปริมาณธาตุอาหารเท่าไร ควรใส่ธาตุอาหารชนิดใดเพิ่ม เป็นการทำเกษตรแบบแม่นยำ precision farming
- อ้อยออสเตรเลีย ไม่ดีเท่าที่ควรแล้ว เนื่องจากมีปศุสัตว์และเหมืองแร่ ซึ่งมีรายได้ที่ดีกว่าเข้ามา แต่การผลิตอ้อยยังมีประสิทธิภาพดีมาก

ในปี พ.ศ. 2544-2545 กลุ่มมิตรผลเก็บรวบรวมข้อมูลของชาวไร่สมาชิกในพื้นที่ 1.5 -1.8 ล้านไร่เก็บไว้ในฐานข้อมูลโดยใช้เครื่องจีพีเอสระบุพิกัดกำหนดพื้นที่ปลูกของชาวไร่จริงปรากฏว่า ผลผลิตอ้อยรวมเพิ่มขึ้น เนื่องจากพนักงานสามารถทำการส่งเสริม ติดตาม ตรวจสอบได้ใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งขณะนี้โรงงานน้ำตาลของไทยแทบทุกโรงใช้ระบบนี้ตรวจสอบพื้นที่การผลิตอ้อยของสมาชิกชาวไร่อ้อย

การนำข้อมูลการจัดการต้นทุนที่เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในแปลงมาต่อยอด เช่น ต้นทุนการผลิตรวมเท่ากัน ชาวไร่อ้อยรายที่ได้ผลผลิตมากกว่าจะได้กำไรสุทธิมากกว่า เจ้าหน้าที่ต้องถอดรหัสการจัดการของชาวไร่ผู้นั้นว่ามีการจัดการปลีกย่อยอย่างไรเพื่อเป็นตัวอย่าง Best practice เป็นการจัดการต้นทุนให้เกิดประสิทธิภาพสูง เช่น การใส่ปุ๋ย ชนิด, ในอัตรา หรือช่วงเวลาที่ต่างกันหรือไม่ สภาพอากาศช่วงนั้นเป็นอย่างไร

สินค้าเกษตรของไทย เราอาจไม่ได้เก่งที่สุด *"ขณะนี้สินค้าเกษตรของไทย กำลังถูกล้อม อย่าคิดว่า ไทยเก่งที่สุด ชัยภูมิ สภาพภูมิอากาศของไทยและเพื่อนบ้านคล้ายกัน ขณะนี้เพื่อนบ้านหลายประเทศนำพันธุ์พืชดี ๆ ของไทยไปปลูกหมดแล้ว พิจารณาปัจจัยการทำธุรกิจ 4 อย่าง คือ ที่ดิน แรงงาน เงินทุน และเทคโนโลยี โดยในไทยราคาที่ดินแพง ค่าแรงสูง ส่วนเพื่อนบ้านหากมีผู้ลงทุนต่างประเทศที่นำทุนและเทคโนโลยีเข้ามาพร้อม คาดว่าอีก 3 ปีข้างหน้าจะเกิดการเปลี่ยนแปลง ทางการเกษตรอย่างมาก โดยมีพม่าเป็นตัวแปรที่สำคัญ"*

"ถึงเวลาเปลี่ยนรูปแบบการขาย พัฒนาบรรจุภัณฑ์ ใช้เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว"

อนาคตสินค้าเกษตรของไทย หลายชนิด ต้องแปรรูปเพิ่มมูลค่า ด้วยการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้น โดยอาศัยงานวิจัยซึ่งประเทศไทยมีงานวิจัยจำนวนมาก แต่ไม่เผยแพร่ หรือเผยแพร่ไม่ตรงกลุ่มเป้าหมาย ต่อไปนี้จะ

▲ เครื่องปลูกผักแปลงใหญ่ คลุมพลาสติกแล้วปลูกผักเสร็จสรรพในคราวเดียว

เกิดการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงภาคเกษตรไทยต้องปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลง **"พม่าจะเป็นตัวแปรที่สำคัญในการเป็นคู่แข่งของเกษตรไทย"**

- ข้าวไทยสู้กับเวียดนาม อินเดีย ในเรื่องต้นทุนการผลิตไม่ได้ เพราะต้นทุนของเขาถูกกว่า และพม่าเคยส่งออกข้าวมากที่สุด
- พม่าปลูกยางพารารวมเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่มาก
- พม่ามีน้ำอุดมสมบูรณ์มาก แม้ในหน้าแล้งเดือนเมษายน แม่น้ำสายหลักคือ อิระวดี สาละวินที่เกิดจากการละลายของหิมะจากเทือกเขาหิมาลัยในขณะที่แม่น้ำเจ้าพระยาต้องมาจากเขื่อนจากน้ำฝน
- พม่าเริ่มมีการปลูกข้าวลูกผสม

ตัวอย่างชาวไร่ในยุโรป มีการรวมกันใช้เครื่องจักรกลเกษตรมากขึ้น เช่น ในช่วงเก็บเกี่ยวชูก้าบีท ชาวไร่รวมกันเหมือนตั้งเป็นบริษัทขนย้าย แล้วจัดการพื้นที่ร่วมกัน ใช้เครื่องจักรเกษตรร่วมกัน ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยที่เกษตรกรมักซื้อแทรกเตอร์ใช้เอง แต่ปีหนึ่ง ๆ ใช้งานน้อย ถูกนำมาจอดทิ้งไว้ได้ถุนบ้าน การพิจารณาซื้อเครื่องจักรกลเกษตรควรคำนึงถึงความคุ้มค่าด้วยว่าต้องใช้งานกี่ชั่วโมงจึงจะคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งบ้านเราไม่มีข้อมูลหรือ ไม่มีการเผยแพร่ให้เกษตรกรทราบ แม้แต่บริษัทเครื่องจักรกลเกษตรขนาดใหญ่ก็ไม่มีการเผยแพร่ให้เกษตรกรทราบ ทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องสำคัญมาก แต่ของต่างประเทศ เช่น ในยุโรปจะมีครบ

แรงงาน ทรัพยากร สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ผู้บริโภคมีความรู้เพิ่มขึ้น ล้วนเป็นปัจจัยที่ผู้ผลิตต้องคำนึงถึง โดยพิจารณาความต้องการของผู้บริโภค หรือตลาดนำการผลิต

▲ ต่างประเทศมีการใช้ Smart technology ในด้านเกษตรมากขึ้น

ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรรายใหญ่ของโลกต้องคำนึงถึงลูกค้าปลายทางแต่ละประเทศแล้วผลิตตรงตามความต้องการนั้น ๆ การส่งออกสินค้าเกษตรต้องแบ่งลูกค้าเป็นกลุ่ม ๆ ตามกำลังซื้อ

"ทุกประเทศคิดพึ่งพาตนเองมากขึ้น เราจึงต้องศึกษานโยบายของแต่ละประเทศด้วย เช่น เวียดนาม กัมพูชา พม่า เน้นด้านเกษตร ซึ่งเป็นส่วนสร้างงานมากที่สุด มีคนเกี่ยวข้องมากที่สุด"

Agribenchmark เป็นการประสานงานร่วมมือของประเทศต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิก เพื่อศึกษาเรื่องต้นทุนในระดับไร่นา เป็นการเก็บข้อมูลของนักวิชาการทั่วโลก มีการนำข้อมูลต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกัน

"ต้นทุนกำไร ไม่ได้เทียบว่าได้มากน้อย สูงต่ำ เพราะการทำงานของแต่ละประเทศจะต่างกัน ที่สำคัญคือ ถ้าคิดต้นทุนในระดับนานาชาติเทียบผลผลิตหนึ่งหน่วยเกษตรกรจะได้กำไรเท่าไหร่ หรือคิดในแง่ผลิตภัณฑ์อย่างอ้อย คิดในรูปน้ำตาลเป็นต้น"

การเปรียบเทียบต้นทุนคงที่ต้นทุนผันแปรตามหลักเศรษฐศาสตร์ สิ่งที่ได้รับ คือ การลงทุนในการผลิตพืชของไทย ส่วนไหนสูง ส่วนไหนต่ำ ต้นทุนสูงเพราะอะไร แตกต่างจากนานาชาติอย่างไร ไม่ได้ดูแค่ต้นทุน กำไร แต่ดูลึกลงไปว่าทำไมของเขาทำแบบนี้ ของเราควรปรับปรุงตรงไหน

การทำงานเปรียบเทียบต้นทุนของพืชต่าง ๆ หลายชนิดทั่วโลก ทำให้รู้ต้นทุน ประสิทธิภาพ รู้เขาว่ากำลังทำอะไร เราเปิดเพื่อรู้ข้อมูลของเพื่อนสมาชิก นำไปสู่การปรับปรุงของเรา อย่างไรก็ตามการทำงานในเครือข่ายนี้

- ไม่ได้เปิดเผยข้อมูลทั้งหมด
- การเรียนรู้ข้อมูลของนานาชาติระดับหนึ่ง

"การทำงานในเครือข่ายนี้ทำให้มีโอกาสไปดูระบบการทำเกษตรต่างประเทศซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้เปิดให้คนภายนอกดู เช่น ปีที่แล้วไปดูระบบการผลิตข้าวโพดที่รัฐไอโอว่า สหรัฐอเมริกา ปกติผมเดินทางไปต่างประเทศบ่อยอยู่แล้ว เพียงแต่ตอนนี้ได้รู้ข้อมูลต้นทุนการผลิตของนานาชาติด้วย หากพิจารณาด้านเศรษฐศาสตร์แล้วนำมาเปรียบเทียบกันไม่คุ้มก็จะไม่แนะนำให้ทำ เวลานี้ไม่ใช่เวลามาลองผิดลองถูก ต้องเรียนรู้จากประสบการณ์คนอื่นซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าเราไม่เปิดบ้างเราก็ไม่ได้กลับมาเช่นกัน"

จุดแข็งของประเทศไทย คือ มีความมั่นคงทางด้านวัตถุดิบเข้าสู่อุตสาหกรรม แม้ว่ากำไรส่วนของ Feedstock อาจจะน้อยกว่า End product มาก แต่ก็เป็นส่วนสำคัญ ไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกสินค้าเกษตร โดยปริมาณมากกว่า 50%

▲ ต่อไปนี้การทำเกษตรต้องอาศัยเครื่องจักรกลทางเกษตรมากขึ้น

▲ มันสำปะหลังเส้นของไทยตลาดหลักคือจีน

พึ่งพาการส่งออก ซึ่งในโลกนี้มีไม่กี่ประเทศที่มีจุดแข็งอย่างนี้

การเกษตรไทยหลังเปิดเออีซี ตำแหน่งลูกค้าหรือการตลาดต้องเปลี่ยน เปลี่ยนระบบการผลิต ทุน แรงงาน ที่ดิน เทคโนโลยี ณ ขณะนี้ ต้นทุน และแรงงานบ้านเราสูงขึ้นเรื่อย ๆ เราจะต้องพิจารณา เช่น สินค้าเกษตรชนิดที่สู้ได้ แม้ต้นทุนและค่าแรงสูงขึ้น ก็ทำต่อไป แต่ถ้าสู้ไม่ได้ ต้องมาเปลี่ยนระบบการผลิต เปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ได้ไหม เน้นพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ พัฒนารูปแบบการขายให้ตอบสนองความต้องการของลูกค้าแต่ละกลุ่มแต่ถ้าพิจารณาแล้วเราไม่สามารถสู้กับเขาได้เลย ทำไปก็ไม่มีประโยชน์ ควรเลิกทำแล้วทำสินค้าที่มีศักยภาพแข่งขันได้ดีกว่าหรือไม่

การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร ต้องคำนึงถึงความคุ้มทุนด้วยว่าซื้อมาใช้กี่ชั่วโมงจึงจะคุ้มค่า นอกจากนั้นยังต้องคิดเผื่อธุรกิจเครื่องจักรกลเกษตรด้วยว่าวิจัยและพัฒนามาแล้วจะมีการซื้อใช้มากน้อยแค่ไหน มีความคุ้มค่าในการลงทุนหรือไม่ เพราะการวิจัยพัฒนา สู่การผลิตเครื่องจักรใด ๆ มีการลงทุนไม่ใช่น้อย นี่เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เครื่องจักรเกษตรในบ้านเราไม่เกิดเท่าที่ควรต้องพิจารณา scale economy ร่วมด้วย

ปีนี้สินค้าเกษตรหลายชนิดของโลกมีปัญหาด้านการตลาดทำให้การขายเครื่องจักรเกษตรมีปัญหาเช่นกัน เราอยู่ในโลก 2c คือ มีการเชื่อมโยงติดต่อการ **connectivity** ปิดอะไรไม่อยู่แล้ว เราต้องเผชิญหน้าด้วยการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยหลัก ๆ พิจารณาใน 4 อย่าง คือ ราคา คุณภาพ บรรจุภัณฑ์ และการขนส่ง พอได้ประสบการณ์แบบนี้ นำมาปรับใช้ในการเกษตรไทยด้วยการหันมาพิจารณาตั้งแต่ต้น เช่น วัตถุดิบป้อนอุตสาหกรรมพอไหม คุณภาพเป็นอย่างไร ต้นทุนสู้ได้ไหม ถ้าสู้ไม่ได้เอาปัจจัยเรื่องความสะดวกสบาย **convenient** เข้ามาเกี่ยวข้อง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเกิดมาจากความต้องการของผู้บริโภคทั้งสิ้น นั่นคือ หาทางเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน แต่ถ้าปรับสู้ด้วยทุกปัจจัยแล้วยังสู้ไม่ได้ควรหยุดหรือไม่ หรือหันมาแปรรูปให้หลากหลาย ทั้งนี้เราต้องโฟกัสและทำต่อเนื่องมากกว่านี้ ไม่หยุดชะงักตามการเปลี่ยนรัฐบาล

"ประเทศไทยผลิตและส่งออกวัตถุดิบ (primary product) ซึ่งมีมูลค่าไม่สูง ต้องมีการแปรรูปเพิ่มขึ้น และไม่ควรเน้นไปสู่ผลิตภัณฑ์เดียว กรณี บราซิล ช่วงแรก ๆ แปรรูปอ้อยเป็นน้ำตาลประมาณ 60-70% ผลิตเอทานอล 30-40% รัฐบาลส่งเสริมให้ใช้เอทานอลในประเทศมากขึ้น ณ ปัจจุบัน บราซิลแปรรูปอ้อยเป็นเอทานอล 50- 60% ที่เหลือเป็นน้ำตาลเมื่อราคาน้ำตาลตลาดโลกถูกลงก็ไม่มีปัญหา ส่วนเมื่อน้ำมันราคาถูกลง บราซิลไม่ได้นำเข้าน้ำมันเพราะมีการสอนให้คนในชาติใช้สินค้าที่ผลิตภายในประเทศ ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยที่มักคิดว่าจะใช้เอทานอลทำไมในเมื่อน้ำมันราคาถูก เนื่องจากเราไม่พยายามสอนให้คนในชาติใช้ของที่ผลิตภายในประเทศ"

มันสำปะหลัง ประเทศไทยมีวัตถุดิบประมาณ 30 ล้านตัน แปรรูปได้ทั้งอาหารสัตว์ เอทานอล แต่การผลิตเอทานอลจากมันสำปะหลังยังมีต้นทุนสูงกว่าใช้กากน้ำตาล มันสำปะหลังจึงถูกใช้แปรรูปเป็นมันสำปะหลังเส้นส่งออกจีน ดังนั้นต้องคิดค้นการใช้ประโยชน์จากมันสำปะหลังให้มากขึ้น

อ้อย/น้ำตาล ไทยไปได้ไกล เพราะมีความแตกต่างจากพืชไร่ชนิดอื่น อยู่ 2 อย่าง คือ มีต้นทุนผลิตสูง ถ้าเพื่อนบ้านจะมาแข่งด้วยต้องใช้เวลาในการปรับตัวนานพอสมควร เพราะต้องการเป็นพื้นที่ใหญ่ใช้เงินลงทุนการผลิตสูง ส่วนที่สองคืออ้อยเป็นเรื่องการจัดการเทคโนโลยี ซึ่งเทคโนโลยีไม่ได้ยุ่งยาก แต่ต้องอาศัยการจัดการเทคโนโลยีและแรงงาน

การที่บราซิลมีนโยบายชัดเจนว่าจะใช้อ้อยผลิตเอทานอลเพิ่มขึ้นเป็น 50-60% และมีเริ่มขายไฟฟ้า บราซิลจึงไม่ได้เป็นคู่แข่งของไทย

เหมือนเมื่อก่อน เนื่องจากเขาต้องกันวัตถุดิบสำหรับผลิตเอทานอล ตลาดน้ำตาลไทยยังไปได้อีกไกล โดยเฉพาะในเอเชีย

"เพื่อนบ้านจะใช้เวลาเร็วที่สุดประมาณ 5 ปี จึงจะผลิตอ้อยได้พอ ๆ กับบ้านเรา เนื่องจากต้องลงทุน และใช้ระบบจัดการค่อนข้างมาก ในขณะที่บ้านเราวางรากฐานระบบการจัดการจนลงตัวระดับหนึ่งแล้ว ในขณะที่มันสำปะหลังเป็นพืชที่ผลิตได้ง่ายหลายประเทศปลูกมากขึ้น เช่น อินโดนีเซีย เวียดนาม ส่วนข้าวโพดไร่บ้านเราสู้กับที่อื่นยาก ความสามารถในการแข่งขันลดลง"

ส่วนอ้อยออสเตรเลีย จัดการโดยชาวไร่รายใหญ่ มีระบบจัดการใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ แต่ไม่ได้หมายความว่ามีต้นทุนการผลิตต่ำ แต่มันขึ้นกับประสิทธิภาพ ความสามารถในการแข่งขันภายในประเทศเอง ณ ตอนนี้ ต้นทุนการผลิตน้ำตาลของออสเตรเลียสูงกว่าไทย ทั้ง ๆ ที่ฟาร์มมีขนาดใหญ่ ผลผลิตต่อไร่สูงกว่า ใช้เครื่องจักรแทนแรงงานคน แต่เมื่อพิจารณาด้านอื่น เช่น ราคาที่ดินสูง ค่าแรงแพง ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เรารู้ได้เพราะออสเตรเลียเป็นสมาชิก Agribenchmark ด้วย

▲ Agri-technica 2015 เกษตรกรพาลูกหลานมาชมเครื่องจักรเกษตรและการสาธิตที่ยิ่งใหญ่

▲ โครม

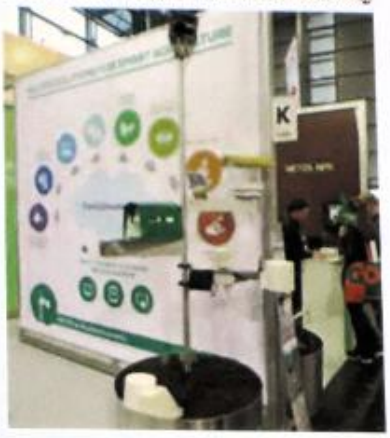

▲ โมเดลเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่

▲ เครื่องกำจัดวัชพืช

▲ เกษตรกรเข้าถึงงานเครื่องจักรกลใหญ่ระดับโลก และสนใจจริง

งาน Agri-technica 2015 และ Hortica ที่เยอรมนี

- เครื่องจักรขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ส่วนใหญ่จากยุโรป มีจีน ญี่ปุ่นออกโชว์เครื่องจักรเยอะขึ้น
- การใช้ smart technology
- การใช้เทคโนโลยีเซนเซอร์ ตรวจวัดสภาพอากาศ (Climate Smart) ช่วยตัดสินใจในการทำเกษตรให้แม่นยำขึ้น
- การเข้าถึงเทคโนโลยีของเกษตรกรมากและสนใจจริง
- การสาธิตการใช้เครื่องจักรทางการเกษตรครบวงจรตั้งแต่ปลูก เก็บเกี่ยว ขนส่ง เป็นต้น

สรุปแล้ว ประเทศไทยมีศักยภาพด้านเกษตรอีกมาก โดยเฉพาะอ้อยน้ำตาล สำหรับสินค้าบางชนิดที่มีความสามารถในการแข่งขันน้อยควรลดสัดส่วนการผลิต หรือเปลี่ยนเทคโนโลยี การจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าเป็นกลุ่ม ๆ เปลี่ยนรูปแบบการวางตลาด การแปรรูป หรือรูปแบบบรรจุภัณฑ์ โดยการใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรกลเกษตร